

VERS. 24. — QUA, quod.

FILIUS HOMINIS, ipse hominibus utilisimus. Familiare est Christo Domino ita de se loqui in tertia persona. Porro *Filius hominis*, Hebraico loquendi more, idem est quod homo, id quod manifestum fit Job 25, v. 6, Ps. 8, v. 5, et aliis locis, sed vilitatem quamdam adjunctam habet pulchre exprimens miseriam humanæ naturæ; nam quemadmodum efficacius quiddam dicitur qui pro homine mortalem dicit, ita longè vividius est si voces hominem filium Adæ, sive hominis, quam si hominem simpliciter, quemadmodum amplius quiddam sonat filius ancille, quam servus; quo modo non semel legis: *Ego servus tuus* et filius ancille tue, psalmo 115, v. 7, Sap. 9, v. 5.

Ut enim servituti addictior est, qui ex servâ servus natus est quam qui fortunâ servus factus est: ita miseria magis obnoxius est, qui ex misero homine miser homo natus est. Nam quasi miseria duplex est, altissime actis radicibus, miseria naturalis, hoc est, à parentibus in filios cum naturâ transfusa, et maxime, longè jam et perpetua serie. Hinc solet Hebræi vulgi hominem hoc modo vocare, *ben Adam*, filium Adæ sive hominis; clarum autem aut spectatum virum *ben is*, filium viri: id quod perspicuum est versu 3 psalmi 58, ubi habet ad verbum ex Hebræo: *Etiam filii hominis, etiam filii viri*; sequiturque explicatio: *Simal dices et pauper*. Hæc itaque locutione, humane nature miserieque nostræ pro nobis susceptionem, et humilitatem suam, quæ se ad infamiam etiam hominum sortem abiecit, ipse Dei Filius propter dicendus et ab omnibus agnoscendus cum sit, Salvator nobis commendat, de quo Apostolus loquens: *Excitantem, inquit, semetipsum formam servi accipiens*, Philip. 2, v. 7. Fortassis etiam ea ratione se filium hominis vocat, quod homini, id est, humano generi, datus sit, quemadmodum Isaias canebat, cap. 9, v. 6: *Et filius datus est nobis*. Datus est autem humano generi à Deo, redemptio, propitiatio, salus, et cætera quæ omnis Scriptura loquitur. Ac faciliè potuit Salvator ad plura simul respicere.

POTESTATEM, auctoritatem et jus; Syrus, *soultomo*, dominium; nec usurpet proinde, aut sibi vindicet alienum, si peccata remittat, ut diximus supra.

IN TERRA; sive ad, *habet potestatem*, sive ad, *dimittere peccata*, id referas, eodém relict res. Cæterum, Marcus, Græcè, eo loco collocat, quod ad *dimittendi peccata*, referri debeat. Significat Salvator, ne procul

impii majus est opus, quam eorum et terra. Itaque quid facilius est dicere, ita scilicet, ut dicentis auctoritas non periculetur, neque mendacii argui possit. Nam dicere, DIMITTENTUR TIBI PECCATA, obscurè veritatis est, quæ credi debeat, ut videri non possit, SURGE ET AMBULA, mox palpabilem requirit probationem sanitatis consequens; alioquin temeritatis ac mendacii contemtum ex re ipsâ argueretur. Non ergo Christus hæc assertit aut probat sanationem corporalem esse efficaciorém remissionem peccatorum; sed ex veritatis assertionem de re visibili, ubi effectus mox adesse debet, probat sibi etiam esse credendum, asserenti invisibilem remissionem, quam quisvis faciliè

querenda sit remissio peccatorum, in sua persona quasi ad manus eam esse hominibus exhibitam, quæ prius secundum carnis sensum longè posita erat, in celo querenda.

AIT PARALYTICO. Isthæc Interjecta verba evangelista, quò significaret, Salvatorem, ubi superiora verba ad scribas dixisset, convertisse se ad paralyticum, et dixisse ad eum proximè sequentia: Insigni porrò eum expressione vehementioris affectus, subito transiit Salvator sermonem ad aliam personam, relictâ superiori sermonis parte imperfectâ, cui subaudiendum est: Audite dicentem, *Surge et ambula*, ita ut calumniis vestris non sit locus, res verbum evidenter consequente.

TOLLE LECTUM, ut, qui infirmitatis testis fuerat lectus, jam fiat resitutus sanitatis. Imperio et jussu sanat Salvator, ut suam omni ex parte delectat divinam virtutem, cui omnia cogatur obedi-re.

VADE, abi. A cenodioxâ se alienum ostendit, dum à se ablegat domum eum quem sanaverat. Ita autem et miraculum, tum comprobandum erat, tum divulgandum.

VERS. 25. — ET, id est, tunc.

CONSPICENS. Vocem res illicè consecuta est. Non enim paulatim paralyticus ac tandem ægrè que cepit sese movere: sed mox ad Jesu vocem alacer ita se erexit, quasi nunquam ullam sensisset paralytin.

CORAM ILLIS dantibus exeunt locum, quem negaverant adveniit. Sic enim expeditur utrumque, ut venient obisistent turba, fides magnitudinem omnibus faceret manifestam; et datus per mediam multitudinem exeunt locum, miraculi spectaculum omnium oculis subiceret.

TULIT LECTUM. Non legitur Græcè vox *lectum*, ut nec in multis bonis Latinis libris. Periphrasis est lecti, in quo *jacabat*; quâ videtur innui viliorém fuisse lectum, vix dignum lecti nomine; quam ob causam à Marco *grabatus* vocatur.

ET ABIT sublato in humeros lecto; quod signum fuit perfectissimè recuperatæ sanitatis. In igitur Jesu literas testimoniales, quibus probata fuit et quasi sancta atque obisignata, potestas auctoritatisque ipsius ad remittendum peccata; cum ab habere nostra imprimis intererat scire. Quod ad ista scribæ? obmuerunt invidi et cæci; nam nisi eos invidia excac-

jectare posset sine periculo convincendæ falsitatis. Nam, ut Chrysost., hom. 50, alterum horum later, alterum patet. Quod quamvis minus sit in se, est tamen manifestus, ut illud majus ac invisibile reddatur imprimis intererat scire. Quod ad ista scribæ? obmuerunt invidi et cæci; nam nisi eos invidia excac-

casset, suscepissent utique in oculos incurrens lumen, credidissentque non tantum auctoritatem Christi ad condonanda peccata, verum etiam divinitatem, ex illo suo, quod apud posteriores evangelistas exprimitur, principio, neminem peccata remittere posse nisi solum Deum; id quod verè ita se habet; non semel enim, tum nunc, tum alias, Deo propriis operibus, dederat divinitatem suam Salvator intelligendam. Sed quid ad ista reliqui adstantes? subiungit.

MAGNIFICANS, glorificans Deum et predicans peccata sibi esse dimissa, per Filium hominis virtute divinâ omninò præditum; atque in hujus rei testimonium sanitatem sibi restitutam referens.

VERS. 26. — STUPOR, extasis, admiratio summa. APPREHENDIT, cepit.

MAGNIFICANS, glorificabant Deum quod se proptium adeò ostenderet hominibus ut et daret Filio hominis potestatem remittendi peccata, et datam certissimo signo suâ auctoritate confirmaret.

TIMORE. Ubi se exerit divina virtus, timorem parit admirationi, timente sibi fragilitate humanâ à presentati majestatis Dei potentia.

MIRABILIA, inopinata.

VERS. 27. — EXIIT domo illa ad mare civitatis proximum, et eo in itinere,

VIDIT, ad verbum, *speciavit*; plus est quam *vidit*, quo non malè intelligatur efficacitas videntis et miserentis Christi; nec vidisse obiter, quem ad rem tantam vocavit.

VIDIT in itinere. Non enim per diuturnum rerum usum, ut ceteri mortalium solent, discipulorum animos explorat; verum ut is qui omnium hominum conscientias intimè compertas habet, mox quos idoneos esse posse iudicat, seligit; quantum ab æterno elegerat, quem suo vocavit et donis gratiæ suæ idoneum reddidit tempore.

SEDENTEM, atque occupatum pecuniariis officii sui negotiis.

TELONUM ejus civitatis, Capharnaï. In Matthæo veritatem, in *telonio* (nam utrovis modo vertas licet); significat enim telonium, à *τὸνός*, publicanum dicitur, et locum in quo sedentibus publicanis tributa fiat probatio sanitatis; ET VADE IN DOMUM TUAM, ne phantasticum putetur id quod factum est. Unde ad faciendam veritatis fidem, *conspiciens abijt in domum suam*.

VERS. 28. — STUPOR APPREHENDIT OMNES, ET REPLIAT SEVI TIMORE, quod fieri solet, quando subito maxima opinio et reverentia de aliquo concipitur, sicut simili de causâ, 3 Reg. 5, v. 28, dicitur timuisse Salomonem. MAGNIFICABANT DEUM, ejus benigne tantum laudibus celebrando.

VERS. 27. — EXIIT, versis mare scilicet, ut indicat Marcus, 2, v. 54. SEDENTEM AD TELONUM, id est, in domo, quò afferuntur vectigalia, occupatum scilicet negotiis officii publicanorum. Nam *τὸνός*, ad verbum significat emptorem seu redemptorem publicorum vectigalium, et *τὸνός*, locum, vel etiam mensam, ubi colliguntur. NOMINE LEVI, Marcus et Lucas Matthæum vocant *Levi*, binominis enim fuit, sic

afferebantur, et mensam publicanorum ad quam tributa numerabantur: illa significatio versioni in Matthæo; hæc versioni in Marco et Luca congruit. Illam Syrus ubique secutus, veritè *βέθ μοσε, domum publicanorum*. Solent telonia mari esse vicina, quò illuc vigilent teloneæ, ne quis appellat, solvat, aut præternaviget, qui portorium non pendat.

LEVI. *Levi* est Græcè, à nominativo *Levis*, quo mox utitur evangelista v. 29. Existimârim ita flexum esse nomen ab evangelistâ ad formam Græcicam; ceteroqui vulgare illud esse quo unus ex duodecim Israelitarum patriarchis vocatus fuit, *Levi*, quo modo semper scribit Syrus. Alterum Matthæi apostoli nomen, gentile, quod apparet: nam quia publicanus erat, hæc ei fuisse causa videtur, ut nomen peregrinum sibi accerseret, *Matthai*: quo quia notior erat, idcirco Marcus et Lucas alterum expressere, ut ejus honori consulenter, nomen vulgare primæ appellacione obnubentes.

In Evangelio suo Matthæus de se loquitur evangelistâ in tertia persona, quod facilius intelligatur, nomen suum exprimit magis celebre, in eo gratitudinem demonstrans suum, quò perpetue cum memoria mandare non pudeat, qualis fuerit, et unde assumptus, quo magis in sua personâ illustret gratiam Christi. *Quo enim*, inquit ille, *medici artem impensius admireris, suum ipse et nomen et vulnus aperit*. Ita et Paulus de se 1 Timothy. 4, v. 15, 14, 15, 16.

SEQUERE ME, adhaereto mihi relictis omnibus; relictis omnibus te mihi da, ut mihi invidius adhaereas et pareas in omnibus. Non vocat qui erat ignotus, sed, quod Chrysostomus ait, *miraculorum jam fama perditum*. Observa autem Salvatoris bonitatem, nec infamam adeò peccatorum rejectis.

VERS. 28. — RELICTIS OMNIBUS, pecuniariis rationibus ac negotiis in quibus totus erat, nec pecuniis nec aliqû sibi reservatâ re.

SECUTUS EST EUM. Duo hic notanda sunt, quæ et B. Chrysostomus notat. Unum est, quanta sit divina vocationis virtus, alterum, exemplum recte promptæ obedientiæ: vide supra. Usque adeò nullum est actionis, negotii, aut vite genus, quamvis intricatum et ab evangelicâ simplicitate alienum, à quo non se

tamen, ut post Christi discipulum utistatus fuisse videatur *Matthæus*, antè *Levi* fortasse à Christo impositum, hoc à parentibus. Unde Hieron. notat ceteros evangelistas, propter verecundiam et honorem Matthæi, noluisse eum nomine appellare vulgato; quod Matthæus ipse ex humilitate fecit, sicut cap. 10, se publicanum vocat, ut nomen suum et infame officium indicando, perpetuum relinquere et sue gratitudinis, divineque benignitatis et gratiæ, ad posteritatem monumentum. ET AT ILLI, qui jam tot miraculis innotuerat: SEQUERE ME, meo discipulatu individualè inhaerendus; qui, ut Chrysost., miraculorum jam famâ perditus, et à Hieron., majestatis divinitatis occulte in humanâ facie reerante tractus, potuit denique gratiâ persuasus erui, et proinde non irrationalibiter, sicut Julianus Augustus et Porphyrius calumabantur.

possint expédire homines, modò vocanti Deo parere velint.

VERS. 29. — ET FECIT EI. Fecit autem ei. Rogaverat Christum ut conviva ipsi esse dignaretur, valedictorio, quò cum sequeretur, amicis, negotiis et rebus suis omnibus. Ita valedicebat suis convivio uno, et Eliseus ab Elià vocatus, 3 Reg. 19, v. 20, et 21.

CONVIVITUM, ad verbum, *acceptionem*, sive quòd passim omnes in eo accipiuntur, sive quòd splendidè accipiuntur invitati; nam splendidum epulum *δευτινὴ* Græci vocant.

MAGNUM, tum quia copiosum, ita ut multis sufficeret convivis, tum quia magnificum et oparum. Voluit splendidò convivio Dominum expicere quò eum honoraret, à quo quòd vocatus esset se censere etiam testatum faceret, quàm non tristi, sed libenti animo, ac cum gaudio, se adiceret Christi sequela; est enim convivium, gaudii signum ac symbolum; Isa. 65, v. 13; Luc. 22, v. 50. Quia ergo cupidissime vocationem hanc amplectabatur, gaudium cordis sui isto modo testari volebat, quòd epulum Christo parabat, idque magnum.

LEVI. Vide supra, v. 27.

IN DOMO SUA. Significatur Levi, alibi domum, alibi telonium habuisse; telonium ad litus maris, domum in civitate: postquam enim doceratur ad mare Jesus, duxit eum Levi domum suam, et instructo convivio simul et valedixit amicis et Jesu se addixit.

ET ALIQUOT. Peccatorum maximè. Hæc duo sæpè coniunguntur, publicani et peccatores, unde apparent eos diverso fuisse vitæ instituto. Quidam existimant, peccatores fuisse eos qui à Judæis extra synagogam eieci erant, Joan. 9, v. 22, 34; habebanturque proinde excommunicati et infames. Fieri possit fuisse legis desertores, homines dissolutiori vitæ præditos, qui cum quibusvis promiscuè commercium habent, gentilibus, publicanis, Judæis. Credibile namque est, regnantibus inter Judæos gentilibus, quosdam Judæorum gentilibus sponsè associatos, ritus legis ac patrum traditionum parùm curasse; idèquè à reliquis peccatores communi et publico probro appellatos fuisse. Israelitis enim jam acceptis legem, gentis sanctæ nomen à Deo promissum erat, Exodi 19, v. 6. Porro quia publicanis erat cum his publica infamia communis, ut et ipsi vulgò exosi et probrosi essent, plerumque etiam accedente neglectu religio-

VERS. 28. — SUBGENS, SECUTUS EST EUM, spretis et turis et periculis, quæ ipsi, totique familiae imminabant, quò rationes vegetalium non collectas relinquere, inquit Basil. in Regulis Iusis disputatis, respons. 8. Unde promptissimè obedientiæ exemplum extollit Chrysost. Et hæc quantum ad summum. Antequam tamen omnibus reipsè se abdicaret, Christum domo et splendidis epulis excepit, quasi sic suis valediceret.

VERS. 29. — CONVIVITUM. Mattheus fecit ei convivium magnum, quòd modestè causâ Mattheus ipse tacet. Hoc autem sicuti de bonis suis fecit, ita et potuit rationes administrationis suæ Domino permittente

nis, idècirò non abhorrebant illi ab horum consuetudine.

Venerant forsitan à Mattheo invitati, ceterum ultrò potius allecti (erant enim multi), cum exemplo Matthæi, tum maximè humanitate Jesu, sancti adèò et miraculis virtutibusque celebris prophetae, qui non aspernaretur ipsos, Phariseorum in morem. Multi secuti sunt Jesum, euntem domum Levis, tanquam discipuli magistrum. Ea fructum predicationis Jesu, non solum in Mattheo, verum et in aliis publicanis ac peccatoribus, quorum quosdam, verisimile est, etiam Jesu adhaesisse, quamvis non electos apostolos.

VERS. 50. — ET, itaque, MURMURABANT, secretò maledicebant PHARISEI ET SCRIBE ERUM. Eorum, id est, populi, cuius pars conviva isti erant, uti Math. 7, v. 29, et 2, v. 4. Quidam interpretantur: *Qui ex eis erant scribae et Pharisei*; volunt enim pronomen *eorum* connectendum cum *ei*, non cum *μαρμαραβαντι*. Atqui, hæc in historiâ, nullorum fit mentio, ex quorum scribae ac Pharisei numero fuerint: non enim fuerunt illi ex numero convivarum, nisi fortè respiciet evangelista ad turbam hominum, cuius meminit in proximè præcedenti historiâ, versu 26 capitis huius: istud enim accitisse videtur eadem in civitate Capharnaum, ubi verisimile est Matthæi domum fuisse. Quidam Græci libri cum Syriis non legunt *αὐτῶν, eorum*.

DICENTES, non in convivio ipso, cui non intererat, sed ubi postea commodo aliquo eo loco repererant. Ad DISCIPULOS ERAS. Quidam vertunt, *adversus discipulos ejus*, conjunguntque cum *murmurabant*; atqui rectius ad *dicentes* refertur, uti Syrus etiam facit, non enim tam adversus discipulos, quam adversus præceptorem murmurabant illi: quocirca etiam de se respondet: *Non veni*, etc. Aug., lib. 2 de Consens. Evang., cap. 27. Sed rudes discipulos petunt, quos sciant non satis ad respondendum armatos, notantes in magistro id quòd primâ specie turpe ac pudendum erat, quò ad defectionem eos sollicitent; sed rectè illi, cum non satis essent muniti adversus calumniam quòd querimoniam suam ad magistrum deferunt.

QUARE, quò modo auditis contra legem Dei et Patrum traditiones? non enim quantulum, sed redarguentium est. MANDUCATIS, vos cum præceptore hoc vestro; vel, docente et docente vos hoc præceptore vestro. Mattheus enim et Marcus habent *manducatur*; volunt dicere, non esse præceptorem bonum, qui id et faciat ipse et discipulos doceat; non esse docto-

reddere. DISCUMBENTES, sive invitati à Mattheo, sive ultrò exemplo sequentis Matthæi et Christi humilitate tracti, quia Marcus ait: *Erant enim multi, qui sequebantur*. Peccatores autem, quia distinguuntur à publicanis, videntur homines fuisse vitæ apertè improbe et infamis.

VERS. 50. — MURMURABANT PHARISEI, post convivium (patet enim Phariseos non interfuisse), DICENTES AD DISCIPULOS ERAS, tanquam munitis instructos ad subornandam accusationis militiam, reddendamque sui facti et magistri rationem. Accusandi enim non admodum causâ ista dicebant, non ad instruendos, sed alienandos à magistro discipulos. QUARE CUM PUBLICANIS ET

rem justitiam, qui cum injustis versetur et versari jubeat. Pessimè et facit ipse et vos instruit.

CUM PUBLICANIS ET PECCATORIBUS. Scribae et Pharisei, sanctitatis opinione tumentes, aversabantur peccatores, abstinebantque consuetudine eorum, ac potissimum omnium mensâ cum eis, quòd existimarent, eâ re inquinari, pollui, et immundum reddi hominem justum, multò magis quam ex contactu rei ex legis præscripto immundæ, quòd peccato nulla sit major immundities; non intelligentes, non corporum, sed animum contractum sive consensum esse, qui inquinat; neque prohiberi quemquam ad peccatores accedere ut medicum, modò curare sciat et velit, sed vetari communicationem in operibus mortuis. Est convictus ad consuetudinem vitæ et morum, et est convictus ad conciliationem. Prioris generis convictus cum improbis et peccatoribus, vitetus est in lege; posterioris non est vitetus, sed laudatus; ut pius vir aliquando conciliandi animi causâ cum peccatore comedit, quom corrigere atque ad bonam frugem revocare curat.

VERS. 31. — RESPONDENS, cum hoc audisset ex relatu discipulorum, verisimile est, tanquam suâ id etiam virtute absens cogoverat.

Valentibus, et *λογιωτες*; qui valent, qui integri sunt viribus.

NON EGENT QUI SANI SUNT MEDICO, SED QUI MALE HABENT. Generali hæc proverbialique sententiâ, factum suum tunc Christus, quòd ad peccatores divertit, etiam laude id dignum ostendens. Comparat se medico, peccatores agris, justos sanis: itaque pro officio ostendit se versari cum peccatoribus, quem admodum versatur medicus cum agris, venerat enim ut sanaret à peccatis, morbis animi atrocissimis. Gerebat ergo se medicum peccatorum, non socium: namque ut ad penitentiam eos adduceret cum illis agebat. Pharisei contra, peccatorum socii erant, medici esse aversabantur. Porro, non significat se justis haud esse necessariis; sed concessio est, ex eo quòd ipsi sibi justitiam sanitatemque arrogarent. Alioqui, nullus hic justus est, qui opus non habeat Christi medicè operâ, tum ut à quotidianis languoribus, à quotidianis peccatis sanetur, tum ut servetur ipsi, ea quam habet Christi operâ, qualis qualis sanitas. Ceterum, non tantum est medico ne-

goti cum valedictorio, quantum cum eo qui afflictor morbo gravi.

VENI in mundum, à Patre missus.

VOCARE, ut vocem, sic enim explicanda est Græca phras. *Vocare* hic est ad Deum invitare, ad fidem et penitentiam, sive conversionem ad Deum, hortari, aut potius cum effecta adducere; sic enim frequenter Apostolus eâ voce utitur, ut significet id quòd primum operatur gratia Dei in homine à Deo alieno, quò ad salutem adducatur. Quâ voce intelligendum datur, omnes nos, erraticarum ovium instar, aberrare à Deo et salutis viâ, nec redire cò nisi, Deo miserente, vocatos atque adductos; non tamen absque nostrâ voluntate adduci, cum non cogamur, sed vocemur.

JUSTOS. Jam enim vocati sunt, qui justi sunt, jam ad Deum conversi et adducti sunt: vocationem enim sequitur justificatio, id quòd perspicuum est ex Apostolo, Rom. 8, v. 39. Porro, ab ipso mundi initio, justi omnes Christi merito vocati fuerunt: sed exteriori Christi ministerio, illos quos reperit in carne conversans. Loquitur autem hic de ministerio suo exteriori, non tamen ut se juncto ab operatione interiori.

SED PECCATORES. Illi enim ad Deum vocandi sunt, quia à Deo alieni. Observa autem quòd non dicat, quosdam aut medicos peccatores, sed in genere peccatores, neminem excludens.

AD PENITENTIAM. Hoc addit Lucas, quò ad adjuncto explicatur quid sit, id quòd alii evangelistæ solum dixerunt, *vocare*, sive *ad penitentiam* ad *vocare* referas: Non veni vocare ad penitentiam justos, sed peccatores; sive construas: Non veni vocare justos, sed peccatores, et id ad penitentiam. Continet autem penitentia, Syriacè *teiouboutha*, conversio, præterite male consuetudinis agnitionem, confessionem ac detestationem, et vitæ morumque correctionem, secundum præcepta atque instituta Deo probata: quâ de re latius supra. Significatur itaque non versari cum peccatoribus Salvator, quò peccata eorum foveat, sed quò id apud eos agat, ut peccata sua detestati emendant, commutative meliora eligant.

VERS. 55. — AT ILLI, illi autem, scilicet, Pharisei et scribae, quorum mentio proximè antecessit.

DIXERUNT, brevi quodam tempore post. Etsi non

Medicus sum peccatorum, non socius, non ut foveam peccata, sed sanem; atque ita laude, non reprehensione dignus. Nisi forte quis eo nomine medicum accuset, inquit Nazianz., Orat. 56, quòd morbo se inclinet, lætoremque sustineat, ut agros sanitatem donet.

VERS. 52. — NON VENI, q. d.: Proprium officium meum est, esse medicum; non ergo miremini, si cum agrotis verser. Non enim in mundum missus sum, ac VENI VOCARE JUSTOS, SED PECCATORES, ubi exponit ut ante justos, atque sanos, peccatores autem appellavit agrotos, inquit August. de Nat. et gratia, c. 19. Græcus hic atque etiam Latinus addit, ad penitentiam; quòd tamen satis indicatur per verbum, *vocare*, si propriè sumatur. Vocatio enim juxta Apost. ad Rom. 8, v. 30, *ἐκζητά* ad justificationem. Est

mox istud superioribus subiecerit, ad retellendum tamen id quod in superioribus Dominus dixerat, se cum peccatoribus manducare, bibere, versari, ut medicum, attulerunt. Dixerunt autem per Joannis discipulos, quibus suggestisse videntur, istud ad Christo objicerent; videntur autem, ex evangelistarum collatione. Cum Phariseis Joannis eos venisse dicit, bonantibus causam Christi Joannis auctoritate gravare. Porro, et discipulos Joannis zelo quodam pro magistro suo ductos fuisse in invidiam Christi, liquet ex Evangelio Joannis, c. 5, v. 26.

JEJUNANT. Non est questio de jejunio in antiqua lege decreto, Levit. 23, v. 29 (id enim non minori diligentia Christi quam Joannis et Phariseorum discipuli colebant), sed de illis quæ vel ex magistrorum jussu, vel ex proprio cujusque consilio, magistrorum doctrina consentaneo, à Joannis et Phariseorum discipulis, statis diebus suscipiebantur. In his autem gloriabantur illi sibi que placebant, ut in præcipuis operibus; quemadmodum Phariseus ille inter orandum Luc. 18, v. 12: *Jejunio bis in sabba*, quod est, bis unaquaque hebdomada.

ORATIONES FACIUNT. Deo orando vacant. Videntur Joannes et Pharisei exercuisse discipulos suos prolixis et afflictivis precibus. Luc. 20, v. 47, habes de Phariseis: *Decorant domos vitularum, simulantes longam orationem.* Porro, vox quæ hoc loco est, proprie designat supplicationes ablatas ut ab illis liberentur quæ nobis adversa aut molesta sunt; quomodo definit Oecumenius in 1 Tim. 2, v. 1; namque à timore oriri videtur. Timore autem suos Moses regebat; Christus suos amore.

TU AUTEM, QUI VIVIT EX PRÆSCRIPTO TUO, QUI SINGULAREM PRÆTE FERRE SANCTIONEM, ET DOCTRINAM ETIAM PERFECTIOREM QUAM JOANNIS ET PHARISEORUM VIDERIS AFFERRE VELLE. Christum ipsum potius quam discipulos notare voluit, idque intemperantia, et quod cum peccatoribus versetur, non ut illos ad meliora adducat, sed ut suæ satisfaciatur gula. Ecce homo devorator, dicebant, et bibens vinum, amicus publicanorum et peccatorum, Luc. 7, v. 34.

EDUNT ET BIBUNT, COMESSANTUR; notant eos intemperantia.

VERS. 34. — Nequum foretiste; urbano admodum et suavi responso arrogantem calumniam refutat.

FILIOS SPOSI. Filios sponsi, vel, quod quidam

que illud primum beneficium, quo homo invitatur à ænebris ad lucem, à peccatis ad Deum, illi est, ab ægritudine ad sanitatem, propter quod Christus in mundum venit, alias non venturus, et quo jam justus non indiget.

JEJUNANT FREQUENTER, jejunium non ipsius legis, quæ ab omnibus observabatur, sed specialibus magistrorum jussu vel instituto susceptis. Unde Phariseus ille: *Jejunio bis in sabba*, id est, quædam hebdomada. **TU EDUNT, ET BIBUNT,** id est, intemperantia, cum publicanis et peccatoribus manducando. Nam hæc de causâ vocati fuit ipse Christus homo vorax, et potator vini, Matth. 11, v. 19, idque sensus calumnia est: Convivia tua cum peccatoribus excusas, prætextu misericordie; cur saltem discipulos

malant, filios thalami nuptialis, ut secundum Marcum interpreti reddidit *filii nuptiarum*: significat enim *voceis*, Suidâ interprete, cubiculum nuptiale. Syrus reddidit *genone*, quod et ipsum est thalamus sive cubiculum aut tabernaculum, à *genan* verbo, quod frequenter pro habitare accipitur, Joannis 1, v. 14, Act. 2, v. 26, etc. Sponsus ipse mox vocatur *voceis*. Intelligent autem quidam per filios sponsi, thalami, seu nuptiarum, eos omnes qui invitati sunt ad nuptias, quicumque tandem illi sint, sicut dicunt Hebræi filios plagarum, et alia id genus quæ passim occurrunt. Ego existimarem hic signanter familiares et conternales sponsi significari, qui sponso dati, aut à sponso electi sunt, comites et socii, ut sponsum foras procedentem, sive ut intraret sponsum, sive ut parat ea quæ ad nuptias pertinent, et ad nuptias amicos invitet, comitemur, atque in ejus ubique sint obsequis, *prombi* dicit, Jud. 14, v. 20, ut quæ in obsequis sponsæ sunt, pronuba. Tenei enim hic apud quosdam mos, ut honoris gratiæ sponsis dentur aliquot hujusmodi comites sive socii, æquales eorum, quemadmodum et Samsoni dati sunt, Judic. 14, v. 11. Illi autem, quia proximi sponso adherent nuptiarum auctori, cumque eo in thalamo sive conclavi nuptiali familiarissime versantur, et primi ad nuptias pertinent, primisque nuptialia gaudia debentur, peculiariter filii sponsi, sive thalami et nuptiarum, vocantur. Hujusmodi porro erant apostoli, individui comites Christi sponsi, adornantis nuptias cum eâ quam colligebat Ecclesia.

GEN ILLIS EST SPONSUS, quædam versatur cum sponso; q. d.: præter rationem illis sit: nuptialia enim tempora lætitiæ plena sunt, singularis lætitiæ sumpta, id quod ex novo scilicet vestimento acceptum fuerat. Hujusmodi enim commissuræ, nova cum sit, valida est et fortis; illud, cum sit tritum, debile atque infirmum; quare fit ut hæc illud mox iterum laceret, et deformis ac reparata difficillius læcret quam fuerit prius; quod enim adhibuit fuerat ad scissuram resarciendam, hoc eam lacerat magis, et ipsum quoque perit, duplici damno. Ita, vult dicere, nec

quædam durans tempora nuptialia, quæ lætitiæ plena sunt: quasi diceret, hæc indulgentia discipulorum meorum temporis congruit.

VERS. 35. — VENIENT AUTEM DIES, CUM ABLATVS FUERIT AB ILLIS SPONSUS, PER MORTEM SCILICET, VEL ASSUMPTIONEM IN CAELOS; TUNC JEJUNABUNT, id est, lugubunt, seu luctuosus incumbent actionibus, sicut factum indicat Acta Apostolorum. Et hæc est quod comode ante dies ablati Sponsi nostri Quadagesimum jejunamus, ut notat August., serm. 74, de Diversis, c. 5. Eademque de causâ, feriâ 6, et sabba olim jejunare solebant, ut idem epist. 36, et Clemens Romanus, lib. 5 Constitut. apostolicar., c. 47. Tu autem non solum ex temporis ratione, sed etiam ex magno artificio sic cum suis discipulis agendum intelligenter, duas ad similitudines ex veste et utriusque.

VERS. 36. — NEMO, NISI INSPIENTER AGERE VELIT. IS VESTIMENTUM VETUS, id est, ad reparandum detritum vestem ac lacram. Incommodum est quidem, cum pannus novus sit fortis, vestimentum autem vetus debile, hoc rumpit ille. Huic omnino similis est

ille gravi suos onerans lego, hic tristem et austeram agens vitam: horum itaque discipulis ab ipso mox principio congruebat luctus, congruebat jejunia.

VERS. 35. — CUM ABLATVS FUERIT, cum carnalis sponsi presentia ipsis subducta fuerit, per mortem et assumptionem in caelos.

JEJUNABUNT, lugubunt; operibus virtutum luctuosus operam dabunt. Alludit ad veterem morem lugendi mortuos adhibito jejunio. Id strenue apostolos præstitisse, tum Acta Apostolorum, tum Epistolæ eorum loquuntur.

VERS. 36. — SIMILITUDINEM, parabolam, comparisonem; id enim significat vox *parabola* proprie, dicta à *παρομοιω*, comparo; quæ sententiam confirmaret, duobus adhuc similibus docens indulgentiam quâ in suos uteretur non esse negligentem, sed artificem, quod nondum oneribus illiusmodi pares essent. NEMO, q. d., insipienter ille faceret.

VEL, superest Latine.

COMMISSURAM A NOVO VESTIMENTO, COMMISSURAM NOVI VESTIMENTI, pannum novum ex novâ veste resectum. Syrus: *Nemo abscondit frustum à vestimento novo, et mittit, etc.*

NOVUM VESTIMENTUM RUMPT. Findit, lacerat vestem novam ut veterem sarciat. Alii evangelistæ, ut non proposerent commissuram ex vestimento novo acceptam, sed in genere commissuram panni, ita non expresserant incommodum istud, lacerari, violari, vestem novam.

ET VETEM VESTIMENTO NON CONVENIT, non consentit; COMMISSURAM A NOVO VESTIMENTO SUMPTA, id quod ex novo scilicet vestimento acceptum fuerat. Hujusmodi enim commissuræ, nova cum sit, valida est et fortis; illud, cum sit tritum, debile atque infirmum; quare fit ut hæc illud mox iterum laceret, et deformis ac reparata difficillius læcret quam fuerit prius; quod enim adhibuit fuerat ad scissuram resarciendam, hoc eam lacerat magis, et ipsum quoque perit, duplici damno. Ita, vult dicere, nec

quædam durans tempora nuptialia, quæ lætitiæ plena sunt: quasi diceret, hæc indulgentia discipulorum meorum temporis congruit.

VERS. 35. — VENIENT AUTEM DIES, CUM ABLATVS FUERIT AB ILLIS SPONSUS, PER MORTEM SCILICET, VEL ASSUMPTIONEM IN CAELOS; TUNC JEJUNABUNT, id est, lugubunt, seu luctuosus incumbent actionibus, sicut factum indicat Acta Apostolorum. Et hæc est quod comode ante dies ablati Sponsi nostri Quadagesimum jejunamus, ut notat August., serm. 74, de Diversis, c. 5. Eademque de causâ, feriâ 6, et sabba olim jejunare solebant, ut idem epist. 36, et Clemens Romanus, lib. 5 Constitut. apostolicar., c. 47. Tu autem non solum ex temporis ratione, sed etiam ex magno artificio sic cum suis discipulis agendum intelligenter, duas ad similitudines ex veste et utriusque.

VERS. 36. — NEMO, NISI INSPIENTER AGERE VELIT. IS VESTIMENTUM VETUS, id est, ad reparandum detritum vestem ac lacram. Incommodum est quidem, cum pannus novus sit fortis, vestimentum autem vetus debile, hoc rumpit ille. Huic omnino similis est

ego prudenter facerem, si discipulis meis, imperiectis adhuc, debilibus, et parum robustis ac firmis, nova, robusta ac gravia imponerem, rigida discipline, jejuniorum, extraordinariorum precum, ac simillium onera. Periculum enim foret, ne, et doctrina, frustra non capacibus proposita, infirmitas periret, et tyrones oneribus aut gravati aut terribi, sive quia impares viribus, sive quia delicati nondum assueverint, desicerent ab instituto vivendi evangelico, quod me auctore cœperunt sequi. Comparat enim Salvator discipulos suos vestibus longo usu detritis, non quia ipsi longo usu attriti forent, qui novitii tyrones erant, sed quia debiles erant minibus robusti et assuefacti ad graviora virtutum exercitia; quoniam significat se illis indigere, quod non expediat eos ultra infirmitatis ipsorum eaptum urgere. Joannes, cum adhuc regnaret spiritus servitutis in timore, minis et terribus ad vitam austeritatem cogebat; Christus largitor spiritus adoptionis filiorum, suaviter ad se aliebat, paulatimque ad majora formabat atque ducebat.

VERS. 37. — IN UTRES, Solebat vetustas vina, sicut et oleum, in pellibus caprarum hircorum, quemadmodum nos in dolis vinariis, condere: alterum simile exemplum à vasis vinariis sumptum, eodem fine et sensu.

REMPET BREVI, novi et adhuc bullentis vini violentia.

IPSUM EFFENDERET ET UTRES PERIBUNT, damno atque incommodo duplici. Eodem modo parabola ista accommodanda ad rem est, quo superior.

VERS. 38. — VINUM NOVUM IN UTRES NOVOS, recentes: ut duplex vocabulum, quo utitur evangelista, duplici exprimitur. *Novo* proprie eorum est que sentiunt aetatem, *novos* opponitur vetustati; est autem et vitis sua quadam ætas, utriusque aut panno non item.

Novos, qui ferant vim vini, nec dissiliant effervescente musto.

UTRAQUE, vinum et utres. Ita, vult dicere, paulatim

comparatio de vino, et utribus: nam vini novi et bullentis violentia dirumpit utres vetustate infirmos, et penè putridos, et utraque pereunt. Iste est cortex utriusque parabole, quæ significat juxta Chrysost., Hom. 50, et Theophyl., etiam se imprudenter facturum, si discipulis suis adhuc infirmis, et veteri assuevis homini, grave et rigidum vite genus imponeret: periculum enim foret, ne et hujusmodi institutum sine fructu periret, et tyrones nove vite austeritate terribi desperatione quædam resistent à virtutis perfectioris viâ, quam seclatim cœperant, et ita peiores fierent ex ipso quo meliores fieri debuerunt.

VERS. 38. — SED VINUM NOVUM IN UTRES NOVOS MITTENDUM, qui vim vini ferant, ne fervescente musto rumpantur. ET UTRAQUE CONSERVANTUR, vinum et utres; q. d.: Simili modo cum innovati fuerint discipuli mei Spiritibus sancti gratiâ, sive rigidioris discipline eis committenda erit, eundem cum fructu ferent; nam, ut August., serm. 186, de Tempore, carnalitas vestitus est, gratia novitas, spiritualitas non capit carnalis, quæ homo melius fuerit innovatus, tantò amplius capio, quod verum sapit.

mihî mei formandi fingendique sunt novi prorsus reddentur ubi dederò spiritum novum in visceribus eorum) ut olim fortes ac firmi quant rigidioris disciplinae viam perferre.

VERS. 59. — Et, rursus, NEMO BIBENS, qui hiberit, qui assuetus est libere vetus vinum, STATIM VELT NOVUM, statim eò adducitur, ut, vetere relicto, amplectatur novum, quantumvis novum melius etiam sit.

MELIUS, blandius, utilius, Syrus, *basim* suavius. Sententia est ex consuetudine et affecto jam animo profecta; usus enim et consuetudo gustum formant. Tertiam itaque hic adhuc similitudinem Salvator addit, ad statendum eam quam erga discipulos suos

CAPUT VI.

1. Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli ejus spicas, et manducabant confricantes manibus.

2. Quidam autem Phariseorum dicebant illis: Quid faciis quod non licet in sabbatis?

3. Et respondens Jesus ad eos, dixit: Nec hoc legistis quod fecit David cum esurisset ipse, et qui cum illo erant:

4. Quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis sumpsit, et manducavit, et dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus?

5. Et dicebat illis: Quia dominus est Filius hominis, etiam Sabbati.

6. Factum est autem et in alio sabbato, ut intraret in synagogam, et doceret: et erat ibi homo, et manus ejus dextra arida.

7. Observabant autem scribæ et Pharisei, si in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent eum.

8. Ipse verò sciebat cogitationes eorum: et ait homini qui habebat manum aridam: Surge, et sta in medium. Et surgens stetit.

9. Ait autem ad illos Jesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere, an malè, animam salvam facere an perdere?

10. Et circumspiciens omnibus, dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit: et restituta est manus ejus. 11. Ipsi autem repleti sunt insipientia, et colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.

12. Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei.

13. Et cum dies factus esset, vocavit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis (quos et apostolos nominavit);

14. Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream fratrem ejus, Jacobum et Joannem, Philippum et Bartholomæum,

15. Matthæum et Thomam, Jacobum Alphæi et Simonem qui vocatur Zelotes,

16. Et Judam Jacobi, et Judam Iscariotem, qui fuit proditor.

17. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba discipulorum ejus, et multitudo copiosa plebis ab omni Judæa et Jerusalem, et maritima, et Tyri et Sidonis,

tenet rationem, nimirum, quòd aliis assueverint discipuli, non assueverint frequentibus jeuniis, etc. Vix enim credi possit quàm difficile sit, consueti non consuetis etiam potioribus postponere, in omni genere rerum; tantum retardare consuetudo potest. Cæterum dat intelligendum voce ista *statim*: quemadmodum is qui assuevit vino veteri, paulatim eò adducitur ut approbet novum, imò ut tandem, assuefactus nonnihil, etiam præferat veteri; ita mihi cum discipulis meis est agendum, quos tandem etiam eò adducendum me scio, ut frequentia jejunia, longas preces, aliaque luctuosa et gravia virtutum exercitia, præferant deliciis et voluptatibus mundi omnibus.

CHAPITRE VI.

1. Or, il arriva le jour de sabbat, appelé le second premier, comme Jesus passait le long des bies, ses disciples se mirent à arracher des épis; et les froissant dans leurs mains, ils en mangeaient.

2. Alors quelques-uns des Pharisiens leur dirent: Pourquoi faites-vous ce qu'il n'est point permis aux jours de sabbat?

3. Jésus leur répondant, dit: N'avez-vous donc pas lu ce que fit David, lorsque lui, et ceux qui l'accompagnaient, furent pressés de la faim?

4. Comment il entra dans la maison du Seigneur, et prit les pains de proposition, en mangea et en donna à ceux qui étaient avec lui, quoiqu'il n'y ait que les prêtres à qui il soit permis d'en manger?

5. Et il ajouta: Le Fils de l'homme est maître du sabbat même.

6. Il arriva encore une autre fois, qu'étant entré dans la synagogue un jour de sabbat, et s'étant mis à enseigner, il se trouva là un homme qui avait la main droite desséchée.

7. Or, les scribes et les Pharisiens observaient s'il le guérirait un jour de sabbat, afin d'avoir sujet de l'accuser.

8. Mais comme il connaissait leurs pensées, il dit à cet homme qui avait la main desséchée: Lève-toi; tenez-vous là au milieu. Il se leva et se tint debout.

9. Jésus leur dit ensuite: J'ai une question à vous faire: Est-il permis aux jours de sabbat de faire du bien ou du mal, de sauver la vie ou de l'ôter?

10. Et les ayant tous regardés, il dit à cet homme: Étendez votre main, et il l'étendit, et elle fut rétablie.

11. Ce qui les remplit de fureur, et ils s'entretenaient ensemble de ce qu'ils pourraient faire contre Jésus.

12. En ce temps-là, Jésus s'en étant allé sur une montagne pour prier, y passa toute la nuit à prier Dieu.

13. Et quand il fut jour, il appela ses disciples, et en choisit douze d'entre eux, qu'il nomma apôtres:

14. Simon, auquel il donna le nom de Pierre, André son frère, Jacques et Jean, Philippe et Barthélémi,

15. Matthieu et Thomas, Jacques fils d'Alphée, et Zelote, qui fut appelé le Zélé,

16. Jude, frère de Jacques, et Judas Iscariote, qui fut celui qui le trahit.

17. Il descendit ensuite avec eux, et s'arrêta dans la plaine, où il trouva la troupe de ses disciples, et une grande multitude de peuple de toute la Judée, de Jérusalem, et du pays maritime de Tyr et de Sidon.

18. Qui venerant ut audirent eum, et sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis, curabantur.

19. Et omnis turba querebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

20. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.

21. Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis, quia ridebitis.

22. Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos, et exprobraverint, et ejecerint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis.

23. Gaudeat in illa die, et exultate: ecce enim merces vestra multa est in celo: secundum hæc enim faciebant prophetis patres eorum.

24. Verumtamen vae vobis divitiibus, quia habetis consolationem vestram.

25. Vae vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis.

26. Vae cum benedixerint vobis homines; secundum hæc enim faciebant pseudoprophetae patres eorum.

27. Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros; benefacite his qui oderant vos.

28. Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro calumniantibus vos.

29. Et qui te percussit in maxillam, præbe et alteram: et ab eo qui auferit tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere.

30. Omni autem petenti te, tribue; et qui auferit quæ tua sunt, ne repetas.

31. Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter.

32. Et si diligitis eos qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt.

33. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia, siquidem et peccatores hoc faciunt?

34. Et si mutuum dederitis his à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus fœnerantur, et recipiant æqualia.

35. Verumtamen diligite inimicos vestros, benefacite, et mutuum date, nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos.

36. Estote ergo misericordes, sicut et Pater vester misericors est.

37. Nolite judicare, et non judicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini; dimitte, et dimittemini.

38. Date, et dabitur vobis: mensuram bonam, et conferam, et coagitatam, et superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensuram, quæ mensi fueritis, remetietur vobis.

39. Dicebat autem illis et similitudinem: Numquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadunt?

40. Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister ejus.

18. Qui étaient venus pour l'entendre, et pour être guéris de leurs maladies, parmi lesquels il y en avait aussi qui étaient possédés d'esprits immondes: et ils étaient guéris.

19. Et tout le peuple cherchait à le toucher, parce qu'il sortait de lui une vertu qui les guérissait tous.

20. Alors Jésus levant les yeux vers ses disciples, leur dit: Vous êtes bienheureux, vous qui êtes pauvres, parce que le royaume de Dieu est à vous.

21. Vous êtes bienheureux, vous qui avez faim maintenant, parce que vous serez rassasiés. Vous êtes bienheureux, vous qui pleurez maintenant, parce que vous rirez.

22. Vous serez bienheureux lorsque les hommes vous haïront, qu'ils vous repossent, qu'ils vous diront des injures, et qu'ils rejeteront votre nom comme mauvais, à cause du Fils de l'homme.

23. Réjouissez-vous en ce jour-là, et tressaillez de joie: car voici qu'une grande récompense vous est réservée dans le ciel: parce que c'est ainsi que leurs pères traitaient les prophètes.

24. Mais malheur à vous, riches, parce que vous avez votre consolation.

25. Malheur à vous, qui êtes rassasiés, parce que vous aurez faim. Malheur à vous qui riez maintenant, parce que vous serez réduits aux pleurs et aux larmes.

26. Malheur à vous lorsque les hommes vous applaudiront; car c'est ainsi qu'en usaient leurs pères à l'égard des faux prophètes.

27. Mais pour vous qui m'écoutez, je vous dis: Aimez vos ennemis; faites du bien à ceux qui vous haïssent.

28. Bénissez ceux qui vous maudissent: et priez pour ceux qui vous calomnient.

29. Si quelqu'un vous frappe sur une joue, présentez-lui encore l'autre: et si quelqu'un vous prend votre manteau, laissez-lui aussi prendre votre robe.

30. Donnez à tous ceux qui vous demandent, et ne redemandez point votre bien à celui qui vous l'emporte.

31. Et ce que vous voulez que les hommes fassent pour vous, faites-le pareillement pour eux.

32. Que si vous n'aimez que ceux qui vous aiment, quel gré vous en saura-t-on, puisque les pécheurs mêmes aiment aussi ceux qui les aiment?

33. Et si vous faites du bien à ceux qui vous en font, quel gré vous en saura-t-on, puisque les pécheurs font la même chose?

34. Et si vous prêtez à ceux de qui vous espérez recevoir, quel gré vous en saura-t-on, puisque les pécheurs mêmes prêtent aux pécheurs, afin d'en recevoir un pareil avantage?

35. Mais aimez vos ennemis: faites du bien, et prêtez sans rien espérer; et alors votre récompense sera très-grande, et vous serez les enfants du Très-Haut, parce qu'il est bon lui-même aux ingrats et aux méchants.

36. Soyez donc pleins de miséricorde, comme votre Père est plein de miséricorde.

37. Ne jugez point, et vous ne serez point jugés; ne condamnez point, et vous ne serez point condamnés; remettez, et on vous remettra:

38. Donnez, et on vous donnera; on versera dans votre sein une bonne mesure, bien pressée et entassée, qui se débordera; car on se servira envers vous de la même mesure dont vous vous serez servis.

39. Il leur proposait aussi cette comparaison: Un aveugle peut-il conduire un autre aveugle? ne tomberont-ils pas tous deux dans la fosse?

40. Le disciple n'est pas plus que le maître; mais tout disciple est parfait lorsqu'il est semblable à son maître.